

גיליון 472 | אב התשע"ז | יולי 2017

בחינת סוגיית ההגנה על משאבי האנרגיה של ישראל במים הכלכליים

חלק
שני

תכנית
רב-שנתית
"גדעון"

מוסף בנושא התכנית
הרב-שנתית של צה"ל

חלק שני
עמ' 18-45

בגיליון: יוכל למלחמת ששת הימים • מוטיבים בהתקפותיו של המשטר האיראני בממד הסייבר •
"גדעון" - מהערכת מצב לתכנית רב-שנתית • מחשב מסלול מחדש? • הדוקטרינה ללחימה בשטח
האורבני: מציאות והשתנות • אמל"ח וטכנולוגיות במירוץ החימוש • ועוד מאמרים ומדורים

גיליון 472 | אב התשע"ז | יולי 2017
<http://maarachot.idf.il>

המפקד והעורך הראשי: אפי מלצר

העורך: אפי מלצר

עורך המשנה: עדי לרנר

חברת מערכת: אביטל רנב-שושני

רכזת המערכת: דנינה אברגיל

עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו זאב אלדר

ISSN 0464-2147

טלפון: 03-7607585 פקס: 03-6282913

דוא"ל המערכת: maarachot@gmail.com

כתובת למכתבים: ד"צ 02624 צה"ל

דמי מנוי לשנה: 60 ש"ח (כולל מע"מ)

מחלקת המנויים:

טלפון: 03-7607585

דוא"ל: maarachotp@gmail.com

הודפס בדפוס הכהנים

באמצעות משרד הביטחון / מנה"ר

הדעות והתפישות המובעות במאמרים מבטאות את דעתם האישית של הכותבים.

תגובות למאמרים יפורסמו בגיליון העוקב בלבד.

בשער: אסדות הקידוח "תמר" ו"מרי ב". חבלה במאגרי הגז של ישראל ובמתקניהם וכן בקווי התקשורת הבין-לאומיים שלה עלולה לפגוע באופן אנוש בעצמאותה של ישראל בתחום האנרגיה וביכולת התקשורת הבין-לאומית שלה

הים - עומק אסטרטגי

משחר ההיסטוריה הייתה ארץ-ישראל "ארץ-גשר" יבשתית בעיקר בין העולמות הפוליטיים והכלכליים שבין מסופוטמיה וטורקיה לבין מצרים. זו הסיבה העיקרית לכך שההיסטוריה שלה הייתה עתירת מלחמות.

לארץ ישראל כמעט שלא הייתה אוריינטציה ימית, זאת לעומת מצרים והעמים שישבו באותה עת באזור לבנון של היום, למשל, הפיניקים, שנודעו בעוצמתם הכלכלית והצבאית-ימית.

מדינת ישראל, שאין לה עומק גיאוגרפי משמעותי, הייתה צריכה לראות בים שלחופה כבר מימי הקמתה עומק אסטרטגי.

ח"כ ד"ר יובל שטייניץ, בהיותו יו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, הציע לפני שנים רבות לראות בים נדבך אסטרטגי חשוב לביטחונה של המדינה. שטייניץ קבע: "אם ישראל חפצה חיים, עליה להזדרז באימוץ השינויים הנדרשים בתורת הביטחון ולפתח את חיל הים כזרוע אסטרטגית" (ראו: ח"כ ד"ר יובל שטייניץ, "הים כעומק האסטרטגי של ישראל", מערכות, גיליון 383, מאי 2002, עמ' 6-11).

התפישה הזאת של שטייניץ והצעתו החלו לקרום עור וגידים בעיקר משעה שהים הפך לגורם כלכלי (שדות גז) ותקשורתי (כבלים תקשורתיים תת-קרקעיים) ראשון במעלה בעבור מדינת ישראל. ואולם, החשיבות הזאת של הים לישראל מהווה מעמסה כבדה מבחינות צבאית וכלכלית בשל הצורך להגן עליהם.

אין ספק שהחובה ההגנתית הזאת (ראו: אל"ם יובל אילון, "בחנית סוגיית ההגנה על משאבי האנרגיה של ישראל במים הכלכליים", עמ' 4-11), תהווה בסיס איתן רחב יותר גם ליכולות ההתקפה של צה"ל בטווח הנראה לעין.

אפי מלצר

המפקד והעורך הראשי

64 | איך בונים חומה - העורך האזרחי בישראל במלחמת ששת הימים

סא"ל (מיל) ד"ר אבי ביצור. ראש המגמה לביטחון והגנת העורף, הפקולטה לחברה ותרבות המכללה האקדמית בית ברל

תמונת המצב המסולפת מתי? יצרה מסך של אשליה, ולכן נוצרה אי הלימה בין צורכי העורף בעת חירום לבין ההיערכות לכך. למצב הזה יש השלכות ניכרות עד היום

70

שרוליק עבר את מבחן הבגרות בהצלחה מלאה

ד"ר אהרון יפה

היום, חמישים שנים למלחמת ששת הימים עולות במסגרת חשבון הנפש הלאומי שאלות בנוגע להישגי מלחמת ששת הימים ולמורשתה

מבט אישי

4 | בחינת סוגיית ההגנה על משאבי האנרגיה של ישראל במים הכלכליים

אל"ם יובל אילון, מפקד בה"ד זרוע הים

יש לשלב יכולות להגנה על תשתיות ההולכה התת-ימיות כולן. הדרך לכך תיסלל בעזרת הממדים המודיעיניים ובעזרת סיכולים ממוקדים. זו גם הזדמנות לשיתוף פעולה בין-לאומי בין ישראל לבין מדינות שלהן יש תשתיות כאלה

12 | מוטיבים שיעיים בהתקפותיו של המשטר האיראני בממד הסייבר

רס"ן (מיל) אופיר איתן, קצין אמ"ן לשעבר, מנהל צוות סייבר בתאגיד פינגס, בעל תואר שני בהיסטוריה של המזרח התיכון

פעולותיה של איראן לשלב בין עקרונות השיעה לבין סביבת הסייבר ומאפייניו הוכתרו בהצלחה. מבחינתו של המשטר האיראני ממד הסייבר מאפשר להשקיע במינימום אמצעים להראות כי הוא "המטרייה הרוחנית" המגנה על עדת המאמינים השיעים

46 | הדוקטרינה ללחימה בשטח האורבני: מציאות והשתנות

סא"ל (בדימוס) ד"ר דוד דוכן. קצין קשר לשעבר, סמומחה באסלאם רדיקלי, עמית מחקר במכון למדיניות נגד טרור במרכז הבינתחומי הרצליה, מרצה באוניברסיטת בר אילן*

הלחימה במרחב האורבני תמשיך להיות יעד ואתגר מרכזיים של צבאות המערב, ומן הראוי שפיתוח תורת הלחימה ושיטות הלחימה לקראתה יהיו בליבת החשיבה והעשייה הצבאית

חלק שני

18 | חלק שני - פתיח

תא"ל (מיל) ד"ר דניאל גולד, ראש מפא"ח

20 | "גדעון" - מהערכת מצב לתכנית רב-שנתית

אלוף עמיקם נורקין, מפקד חיל האוויר, לשעבר ראש אגף התכנון החלטת הרמטכ"ל לבצע שינוי עמוק בצה"ל בעת הזו משקפת ראייה הצופה פני עתיד, תוך שמירה הדוקה על מוכנות נבואה ומתמשכת. מימוש התוכנית בהובלת המפקדים הם תעודת כבוד לתרבות הארגונית שלנו

תכנית רב-שנתית "גדעון"

53 | ניהול אירוע המבוסס על הערכת נזקים מקדימה

תא"ל שלום בן אריה. מומחה להתמודדות עם מצבי חירום בעורף

מודל הערכת הנזק המקדימה נועד בראש ובראשונה לתת מענה לפערים בקבלת ההחלטות בניהול אירוע רעידת אדמה, אך רלוונטי לכל אירוע חירום באשר הוא. המודל יכול יכול להעניק למדינה ולצבא כלים להתמודד עם תרחישי איום שונים

26 | אתגרים בעולם משתנה - מהפכת המידע בצה"ל

אל"ם שי, רמ"ח תקשוב חיל האוויר

צה"ל נמצא בעיצומה של טרנספורמציה טכנולוגית ששואבת את רעיונותיה ממהפכת המידע העולמית. הצורך המבצעי להתמודדות עם הזירה החדשה הוא המושך המרכזי, הטכנולוגיה היא המעצבת. היא מובילה את צה"ל לשינויים תפיסתיים, תרבותיים וארגוניים רב ממדיים ושוברת מוסכמות עבר

26

58 | היילחמו שניים יחדיו בלתי אם נועדו - איחוד פו"ם אלון ופו"ם אפק

אל"ם אלעד קרן-קרשנר. מפקד קורס פו"ם אפק

האם ההכשרה לשדרת הפיקוד הבכיר בצה"ל מקדמת את תפישת השילוביות ואפקטיביות הלחימה שאליה מכוונת אסטרטגיית צה"ל?

72 | אמל"ח וטכנולוגיות במרוץ החימוש

אל"ם (מיל) עמירם (עמי) דגן. יועץ בתחום המל"טים

לשימוש בטכנולוגיות חדשות ובאמצעי לחימה מתקדמים יש נקודות תורפה, והוא כרוך בסיכונים ובאי ודאות. מקבלי ההחלטות צריכים להיות מודעים לכך

טכנולוגיה צבאית

74 | "בוא אלינו לים" חלק ראשון

ד"ר אשר שפריר, בלשן, עורך ומתרגם. מתמחה בלשון העברית ובסוציולוגיה של הלשון. חיבר את מדריך העריכה "ניסוח בעברית"

לשון מלחמה

32 | לרכוב על הגל - אתגרי המו"פ הביטחוני בשנות תר"ש "גדעון"

תא"ל ניר חלמיש, ראש מו"פ

אימוץ משמעותי של טכנולוגיות אזרחיות, ובחינת השפעה של התהליכים האלה על שדה הקרב, כפי שמתבצע בתר"ש "גדעון", הם מהמפתחות העיקריים של צה"ל ליצירת היתרונות היחסיים שלו על אויבו

39 | מחשב מסלול מחדש?

אל"ם צחי שגב, רמ"ח אמל"ח זרוע היבשה

סא"ל יניב מינקוב, רע"ן המחקרים הצבאיים בזרוע היבשה

בניין הכוח היבשתי הוא תהליך מחזורי, אי-סופי ומורכב, המחייב התכנסות תקציבית ורלוונטיות לאתגרי הצבא